

**Oponentní posudek na doktorskou disertační práci
Ing. Jiřího Vopátka**

„Problémy financování důchodového zabezpečení“

Pro posouzení předložené doktorské práce jsem zvolil tato kritéria hodnocení:

- aktuálnost a významnost tématu
- zvládnutí a prezentace podstatných makroekonomických souvislostí
- celkový přínos (užitečnost) obsahu a výsledků pro rozvoj současné teorie i praxe

Za téma své doktorské práce si autor zvolil problematiku, která je vysoce aktuální. Po roce 1990 probíhá v důchodovém zabezpečení řada změn. Názory na hloubku těchto změn, rychlost jejich realizace a opodstatněnost řady kroků je přitom předmětem širokých diskusí jak odborné, tak i laické veřejnosti. Jedná se o velmi „vděčné“ téma, ke kterému se vyjadřuje řada odborníků, aniž si vždy přitom uvědomí rozsáhlé dopady zvolených variant postupů a řešení a působení širokých vazeb, které determinují přijetí konkrétních rozhodnutí. Složitost těchto transformačních změn je o to vyšší, že na systém důchodového zabezpečení působí množství vlivů ve vzájemně provázaných souvislostech a vazbách (vč. vazeb zpětných), jejichž působení je potřebné soustavně velmi přesně analyzovat, hodnotit a předvídat. Financování důchodového zabezpečení pak patří mezi klíčové problémy.

Přesto, že již v prvních měsících roku 1992 byly zformulovány v ČR reálné představy na oddělení sociálního pojistného systému od státního rozpočtu s cílem učinit nejvýznamnější sociální transfery transparentními, do současné doby tato zásadní transformace nebyla provedena. Celé období 15 let bylo pro reformu ztraceno, nebylo využito k vytvoření a ekonomickému zajištění nového pojistného systému a k zabezpečení transparentnosti nejvýznamnějšího sociálně solidárního

nedistribučního systému. Tato skutečnost je zřejmě největším neúspěchem sociální politiky tohoto období.

Cílem předkládané disertační práce bylo popsat problémy financování současného systému důchodového zabezpečení a na základě analýzy možných řešení, v rámci navrhovaných důchodových reforem, propočítat dopad jejich realizace na zvolený typ pojištěnce – představitele tranzitivní generace obyvatelstva.

Práce je rozdělena do osmi základních částí. V úvodu postrádám vymezení metodologických východisek a metod, které bude autor v práci používat. Určitým problémem je i nevyváženost jednotlivých kapitol (kapitola 2 má pouze 1 stranu). V práci je uváděna řada tabulek bez dostatečného komentáře (např. tabulky 4 – 6). Není jasné, proč v části 4.4. Výdaje důchodového systému autor uvádí peněžité dávky nemocenského pojištění (str. 35).

V práci postrádám větší rozpracovanost vlastního hodnocení a přínosu celé práce. To je patrné z velmi stručného závěru (necelé 2 strany), kde jsou výsledky shrnuty do 3 řádek. Doporučuji proto, aby se na tuto otázku disertant zaměřil ve svém úvodním slově.

K práci mám některé další připomínky spíše technického charakteru:

- v práci je celkem 28 příloh, jejich řazení pak mnohdy postrádá logiku;
- v některých přílohách nejsou nejaktuálnější údaje, končí rokem 2004 (např. příloha č. 13 a další);
- přílohy č. 20 a 21 jsou ve slovenštině;
- v použité literatuře postrádám více aktuálních zahraničních pramenů, nemá smysl zařazovat nařízení vlády, rovněž není uvedena žádná autorova práce;
- v úvodu na str. 9 je konstatováno, že podíl výdajů na důchody dosáhne v r. 2080 12,8 %. Z jakého pramenu disertant vycházel?

V diskusi by se disertant mohl vyjádřit k následujícím problémům:

- 1) Jaké vidí základní faktory, které umožnily ve Slovenské republice začít důchodovou reformu na rozdíl od České republiky. Jaké zkušenosti s realizací důchodové reformy na Slovensku by bylo možno využít v České republice?
- 2) Je současný rozsah uplatnění principu ekvivalence a principu sociální solidarity v důchodovém systému únosný, jaké by navrhoval cílové řešení v této oblasti?

Předložená doktorská práce jako celek je přehledná a srozumitelná. Na závěr konstatuji, že

- a) v teoretické části autor prokázal svoji schopnost adekvátně se orientovat v této náročné oblasti. Znalost teorie není samoúčelem, ale je využita při analýze dané problematiky v ČR, kdy disertant na základě modelového přístupu provedl řadu vlastních propočtů,
- b) práce je po obsahové stránce aktuální, závěry práce jsou využitelné jako inspirační prvek jak pro rozvoj vědecké práce na tomto úseku, tak lze nalézt i bezprostřední použitelnost závěrů ve společenské praxi.

S ohledem na uvedené skutečnosti doporučuji, i přes dílčí výhrady, disertační práci k obhajobě a po jejím úspěšném průběhu ji přijmout a panu ing. Jiřímu Vopátkovi udělit vědeckou akademickou hodnost philosophiae doctor (PhD.).

prof. Ing. Vojtěch Krebs, CSc.
Vysoká škola ekonomická v Praze

V Praze, 20. září 2007

